

Cumhuriyet Öncesi
Vatandaşlık Eğitimi Metinleri

3

Ahmet Ziya - Ali Haydar

Yeni Malumat-ı Medeniye

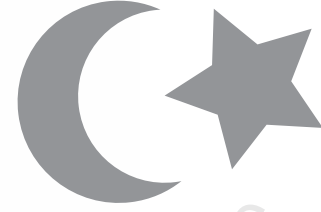
Ahlakî Vatanî Dersler

Hazırlayan
Mustafa İÇEN

dünbugün
yarın

Ahmet Ziya, Ali Haydar

Yeni Malumat-ı Medeniye

Ahlakî Vatanî Dersler

Hazırlayan
Mustafa İÇEN

Yeni Malumat-ı Medeniye (Ahlakî Vatanî Dersler)

© 2020, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 116

Hukuk: 3

Cumhuriyet Öncesi Vatandaşlık Eğitimi Metinleri: 3

ISBN 978-625-7760-13-3 (tk.)

978-625-7760-16-4 (c.3)

Sertifika No: 18188

Birinci Baskı: İstanbul, 2020

Yazar: Ahmet Ziya, Ali Haydar

Hazırlayan: Mustafa İçen

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Baskı Hazırlık: DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Mikeyas Basım Yayın Matbaacılık

(Sertifika No: 35532)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

/ Ahmet Ziya, Ali Haydar

Cumhuriyet Öncesi Vatandaşlık Eğitimi Metinleri: 3

Yeni Malumat-ı Medeniye (Ahlakî Vatanî Dersler)

/ Hazırlayan: Mustafa İçen (Dr.)

İstanbul : DBY Yayınları, 2020.

153 s. ; 12,0 x 19,5 cm (DBY Yayınları ; No. 116)

ISBN 978-625-7760-13-3 (tk.) 978-625-7760-16-4 (c.3)

1- Hukuk 2- Osmanlı Hukuku 3- Vatandaşlık Eğitimi

İçindekiler

Önsöz..... 9

Yeni Malumat-ı Medeniye Ahlakî Vatanî Dersler

Ebeveyne İtaat..... 20

Kendinden Büyüklerine İtaat..... 24

Sa'y ü Gayret..... 28

Hemcinsimize Muavenet ve Acizlere Merhamet..... 34

İnsanlar, Birbirlerine Yardım Etmezlerse Yaşayamazlar... 38

Yalancılık, Koğuculuk, Hırsızlık..... 42

Vatan, Millet, Askerlik, Vergi..... 52

DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI

Ankara Caddesi, Ünal Han No: 21/4

Cağaloğlu, Eminönü - Fatih / İstanbul

Tel. - Faks: +90 212 526 98 06

www.dby.com.tr • dby@dby.com.tr

Ordu ve Askerlik	56
Nefsine, Aileye, Vatana ve İnsanlara Karşı Revâbit ve Vezâif	60
Vatana Karşı Olan Revâbit ve Vazifelerimiz.....	78
Hukuk-ı Esasîyemize Gelince	102
İdare-i Hükümet.....	126

Önsöz

Öncelikle bu eserin asıl müellifleri olan Ahmet Ziya Bey ve Ali Haydar Bey'i rahmet ve minnetle anmayı bir borç bilirim.

Bu eser, Daru'l-Muallimîn ve Mekteb-i Hukuk mezunlarından Ahmet Ziya Bey ve Kasımpaşa Merkez Rüştiyesi Müdürü Mekteb-i Hukuk mezunlarında Ali Haydar Bey tarafından ibtidaiyenin son sınıfında yani üçüncü sınıfında okutulmak üzere hazırlanmıştır.

Osmanlı Devleti'nin vatandaşlık anlayışı genel olarak "Osmanlılık" ideolojisi temeline dayanmaktadır. Osmanlılık, Osmanlı vatandaşlığının imparatorluk dâhilinde yaşayan halkların özel kimliklerini aşan bir aidiyet düzenini ifade eder. Bu söylemin benimsenmesinin arkasında yatan düşünce, tüm halkların eşit şekilde siyasi hayata katılması sayesinde Osmanlı Devleti'ne karşı olan ayaklanmaların ve bağımsızlık hareketlerinin son bulacak olması inancıdır. 1876'da kabul edilen ilk Osmanlı Kanun-i Esasi'sinde ise Osmanlı

vatandaşlığı anayasal düzeyde koruma altına alınmıştır. Anayasanın, “Devlet-i Osmaniye tabiiyetinde bulunan efradın cümlesine herhangi bir din ve mezhepten olur ise olsun bila istisna Osmanlı tabir olunur ve Osmanlı sıfatı kanunen muayyen olan ahvale göre istihsal ve ize edilir” söyleminden din ve mezhep farkı gözetilmeyeceği ve vatandaşlığın kazanılması ve kaybedilmesinde keyfi uygulamalar yapılmayacağı anlaşılmaktadır.

Cumhuriyet öncesi vatandaşlık eğitimi metinleri olarak ele aldığımız bu çalışmada, orijinal eserin sayfa, şekil ve içeriği transkripsiyonda birebir, tıpkısı muhafaza edilmiştir. Cumhuriyet öncesi vatandaşlık eğitimi eserlerinin bazılarında, matbaadan kaynaklı dizgi hataları veya yanlış yazılmak suretiyle küçük de olsa anlam bütünlüğünü bozan kelimeler olabilmektedir. Böyle bir durumda araştırmacı tarafından dipnotlar verilmiş bu hususlara ilişkin düşünceler ifade edilmiştir.

Ayrıca, cumhuriyet öncesi vatandaşlık eğitimi metinleri kapsamında daha geniş takdim ve değerlendirmem 1909 yılında Mehmet Hazık tarafından hazırlanan *Malumat-ı Medeniye (Birinci Kısım)* adlı eserde yer verilmiştir. Bununla birlikte cumhuriyet öncesi Osmanlı vatandaşlık eğitimini kapsayan 14 eser ve toplamda 1552 sayfayı içerik ve disiplinler arası yaklaşımla ele alan ve dönemin tüm değişkenlerini mukayeseli olarak analiz eden ayrı bir akademik çalışmam devam etmektedir.

Faydalı olması ümidiyle...

Dr. Mustafa İÇEN
İstanbul, 2020

Yeni Malumat-ı Medeniye

Ahlakî Vatanî Dersler

Yeni Malumat-ı Medeniye

Ahlakî Vatanî Dersler

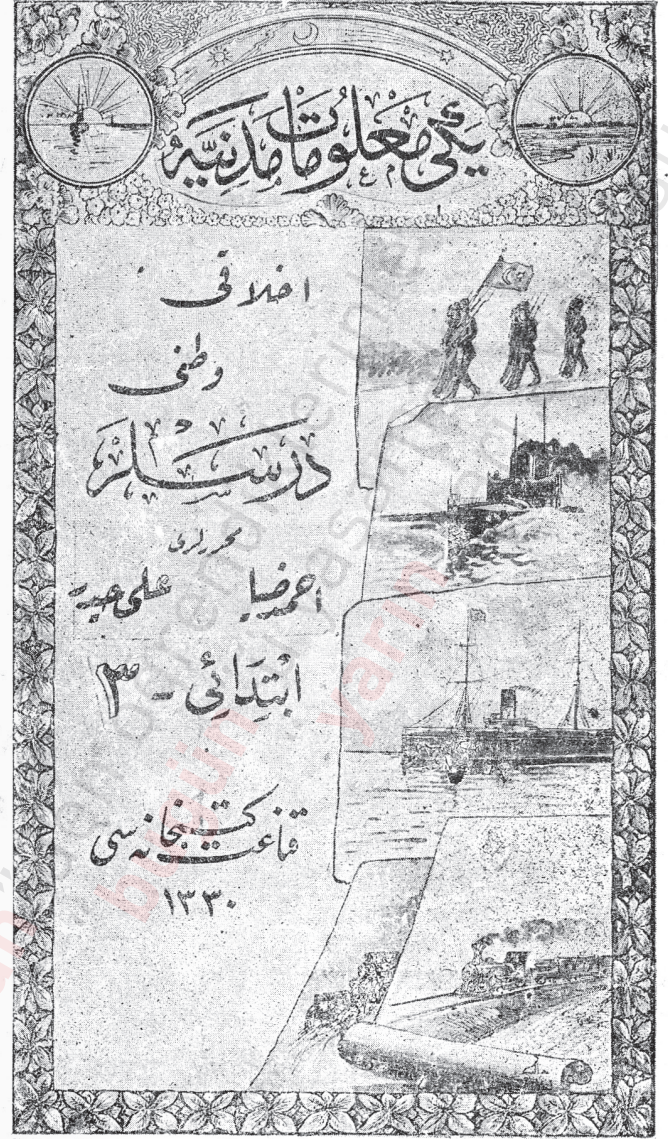
Muharrirleri:

Ahmet Ziya – Ali Haydar

İbtidai – 3

Kanaat Kütüphanesi

1330

Yeni Malumat-ı Medeniye

Muharrirleri:

Daru'l-muallimîn Kasımpaşa Merkez
ve Mekteb-i Hukuk Rüştıyesi Müdürü
mezunlarından Mekteb-i Hukuk
Ahmet Ziya mezunlarında Ali Haydar

Birinci kısım

Mekâtib-i ibtidaiyenin son sınıflarında okutturulmak
üzere programa muvafık olarak yazılmıştır.

Sahib ve nâşiri: İlyas

Her hakkı mahfuzdur.

Kanaat Kitap hanesi

Dersaadet – Kanaat Matbaası

1329

مَعْلُومَاتُ مَدَنِیَّة

محررلری

قامم باشا مرکز رشديه سی مديريت
مکتب حقوق مآذونلارندن
علی حیدر

دارالمعلمین ومکتب حقوق
مآذونلارندن
احمد ضیا

برنجی قديم

مکاتب ابتدایه نك صوكت صنفلرئده او قوتدیرلق 'وزره پروگرامه
موافق اوله رق بازيلشدر

صاحب وناشری : ایاس

مهرحق شفرظر

درستارت — قناعت مطبعه سی

۱۳۲۹

Kanaat
Kitap hanesi
numara:
42

Çocuklar!

Şu okuyacağımız ders, bize pek lüzumlu şeyleri öğretecek, gayet dikkatle dinleyelim, öğreneceğimiz şeyleri belleyelim ve onları daima işleyelim.

Görüyorsunuz ki biz bu dünyaya öyle otlar gibi yerden biterek gelmedik, yanı başımızda hepimizin babası, anası, akrabası ve ailesi var.

Sonra hocalarımız, mürebbilerimiz, muallimlerimiz, büyüklerimiz, küçüklerimiz konu ve komşularımız var ki bunların hepsine karşı bizim birer vazifemiz vardır.

Anamıza ve babamıza, hocalarımıza, büyüklerimize ve küçüklerimize karşı nasıl hareket edeceğiz? Bunları bilmeliyiz değil mi?

Sonra bizim bir hükümetimiz, vatanımız, Osmanlı namını taşıyan milletimiz, askerlerimiz vardır ki bunlara karşı vazifemiz ve duygumuz nasıl olacaktır bilmeliyiz değil mi?

چوچوڧلار!

شو اوڧويه جغمنز درس ، بزہ پك لزوملى شىلرلى
اوڧرته جك ، غايت دقتله ديڭله يلم ، اوڧرته جكمز . شىلرلى
بلله يلم واونلرلى دائما ايشله يلم .

كورييورسكنز كه بز بودنياه اويله اوتلر گي يردن بيتهرك
كلمدك ، ياني باشيمز ده همزك باباسى ، آناسى ، اقرباسى وعائلهسى
وار .

سوڧرته خوجه لريمز ، مربي لريمز ، معلم لريمز ، بويوك لريمز ،
كوچوك لريمز ، قونو وقومشولريمز وار كه بونلر ك هپسنه قارشى
بزم برر وظيفه منز واردر .

آنامزده وبابامزده ، خوجه لريمزده ، بويوك لريمزده و كوچو -
ك لريمزده قارشى ناصل حركت ايده جكمز ؟ بونلرلى بيلمه لى يز
دگلمى :

سوڧرته بزم برحكومتمنز ، وطنمنز ، عثمانلى نامنى طاشييان
ملمتمنز ، عسكەر لريمز واردر كه بونلرده قارشى وظيفه منز ودويغومنز
ناصل اوله جقدر بيلمه لى يز دگلمى ؟

Cumhuriyet Öncesi Vatandaşlık Eğitimi Metinleri

3

Çocuklar!

Şu okuyacağımız ders, bize pek lüzumlu şeyleri öğretecek, gayet dikkatle dinleyelim, öğreneceğimiz şeyleri belleyelim ve onları daima işleyelim. Görüyorsunuz ki biz bu dünyaya öyle otlar gibi yerden biterek gelmedik, yanı başımızda hepimizin babası, anası, akrabası ve ailesi var. Sonra hocalarımız, mürebbilerimiz, muallimlerimiz, büyüklerimiz, küçüklerimiz konu ve komşularımız var ki bunların hepsine karşı bizim birer vazifemiz vardır.

Anamıza ve babamıza, hocalarımıza, büyüklerimize ve küçüklerimize karşı nasıl hareket edeceğiz? Bunları bilmeliyiz değil mi?

Sonra bizim bir hükümetimiz, vatanımız, Osmanlı namını taşıyan milletimiz, askerlerimiz vardır ki bunlara karşı vazifemiz ve duygumuz nasıl olacaktır bilmeliyiz değil mi?

Bir de milletimiz içinde, memleketimizde ve belki bütün insanlar içinde fakir var, zengin var, öksüzler, yetimler, kimsesizler, sakatlar, biçareler var. Bunlara karşı da bizim vazifemiz acaba nedir?

İşte yavrularım! Bu okuyacağımız ders bize şu saydığım şeylerden bahsedecek, bunların her birine karşı ne gibi vazifelerimiz vardır bildirecek.

Çocuklar, kısaca bir söz söyleyeyim: Bu ders bize insanca, cemiyet halinde, toplu bir yerde nasıl yaşamak ve ne yapmak lazım geldiğini öğretecek.

İstikbal, çalışanlarındır...

dünbugün
yarın

TAKİM ISBN 978-625-7760-13-3

ISBN 978-625-7760-16-4

9 786257 760164